

Duhovni portret Plečnika

Predstavitel knjige *Navdih večnega* v dvorani Plečnikove cerkve v Šiški

Ob izidu knjige *Navdih večnega* pri založbi Družina je avtorica Marija Krebelj predstavila duhovni portret arhitekta Jožeta Plečnika.

V pogovorni večer o duhovnem življenju Plečnika je v dvorani mogočne Plečnikove stvaritve v Šiški z Beethovnovno skladbo uvedel pianist Ivan Vombergar. Zakaj se je založba Družina odločila, da izda »še eno knjigo o Plečniku«, je povedal direktor Janez Gril. »Veliko je izdanih knjig o Plečnikovem umetniškem delu, malo pa je zbranega o Plečnikovem duhovnem življenju, o njegovem odnosu do dela in do ljudi.« Tudi avtoričin mentor prof. Ciril Sorč je potrdil, da je knjiga – Marija Krebelj je v knjigo predelala svojo diplomsko nalogo izpred treh let na teološki fakulteti – dragocen prispevek k celovitem prikazu Plečnikove podobe. V pogovoru z novinarko Ksenjo Hočevnar je avtorica odgovarjala na vprašanja, ki so aktualna tudi v povezavi s Plečnikovim svetništvom. Snov je črpala iz številnih ohranjenih Plečnikovih pisem in drugih dokumentov, saj je znano, da so ga študenti arhitekture tako spoštovali, da so si zapisovali njegove modrosti in nauke, ki jim jih je pripovedoval v predavalnici. Plečnikove navedke, zbrane tudi v knjigi, je ta večer bral voditelj na radiu Ognjišče Blaž Lesnik. Po predstavitvi knjige so si udeleženci večera – mnogi so prišli v Šiško iz Primorske, Notranjske in od drugod – pod vodstvom p. Zdravka Jakopa ogledali notranjščino mogočne šišenske cerkve.

Kdo je vplival na Plečnika?

»O otroštvu Jožeta Plečnika ni znano mnogo podrobnosti, saj naj bi redko govoril o sebi,« je povedala Marija Krebelj in na kratko opisala, kar je znanega o Plečnikovi družini. Znano je, da je očeta in mamu zelo cenil, doživljal ju je kot svetnika. Nekje je zapisal: »Moj oče je bil mali mojster ... tiste vrste mojster, ki je še sam delal od zore do mraka, od mraka do dne. Ko je moja mati zjutraj točno ob sedmih postavila na mizo zajutrek, je že prej tudi prvo jutranjo mašo opravila ... Zakon teh dveh svetnikov je bil eno samo izmučeno telo, toda z dvema celimi krili.« Na Jožeta je vplival tudi starejši brat Andrej, ki je bil duhovnik, je povedala Krebeljeva. Nekoč je arhitekt celo izjavil: »Če sem kaj in kar sem, je njegova

zasluga.« Andrej ga je spodbujal k intenzivnemu verskemu življenju, hkrati pa je bil tudi njegov svetovalec glede cerkvene umetnosti. Krebeljeva je omenila še dve osebi, ki sta bistveno vplivali na Plečnikov umetniški razvoj: arhitekt Otto Wagner in dunajski tovarnar Zacherl – povedala je drobce iz njunega življenja, ki jih je duhovito opisala tudi v knjigi.

Kakšen odnos je imel umetnik do žensk?

Potem ko je Krebeljeva iskrivo odgovorila, kako je Plečnik videl sebe, zakaj je bil za nekatere čudak, za druge velik človek, za tretje celo svetnik (vse to lahko preberete v knjigi), se je dlje časa ustavila pri njegovem odnosu do žensk. »Sam je velikokrat rekel, da je arhitektura njegova ljubica, prav zato se je ženitvi izognil, da ne bi tako oviral svoje ustvarjalne svobode,« je dejala Krebeljeva in zanimala trditve nekaterih, da ni maral žensk. Opisala je kar nekaj znanih Plečnikovih prijateljic, posebno pa navdušila z resničnim primerom, da je neko njegovo dekle odšlo v samostan. O njej je Plečnik pisal bratu: »Najbrž ima prav. Uverjen sem, da bo tam molila zame, ker ve, da je moja prijateljica in je prav, da smo Bogu hvaležni za takšne ljudi, ki jih pošilja v življenje, da so mu nekako bližji.« Z zanimanjem so zbrani prisluhnili Plečnikovim mislim o čistosti, o poroki, o oblačenju, Krebeljeva je predstavila tudi Plečnikova vzgojna načela in njegov izjemni socialni čut ter odnos do naroda ... Kot v knjigi se je tudi na pogovornem večeru ustavila pri Plečnikovem odnosu do žive narave: do živali, rastlin in do nežive narave ...

Kako se kaže sveto v Plečnikovi umetnosti?

V drugem delu večera je avtorica odgovarjala na vprašanja o Plečnikovem odnosu do Boga, o doživljanju svetega, odnosu do Cerkev, o umetnikovi verski praksi. »Kot velik pričevalec se je Plečnik izkazal tudi v povojnem obdobju, ko si je kljub splošni sovražnosti do Cerkev še vedno upal sprejemati naročila,« je povedala. Nekateri so mu hoteli celo vzeti profesuro. V tem času je Plečnik živel tiho in vdano. Ker je bil tedaj Bog izrinen iz javnega življenja, je bil prepričan, da mora vero živeti vsaj doma: »Boga so v kot postavili – torej smo dolžni ustanoviti mu v svojih stanih in domovih kar se da lepi bohkov kot – kako lepa naloga!«

Zakaj je Plečnik svetnik?

Na vprašanje iz občinstva je avtorica odgovorila jasno: »Svetnik je vsak, ki se trudi živeti blizu Bogu in ljudem. Ko preberemo knjigo, nimamo nobenih dvomov, da je Plečnik verjel, da Bog vodi njegovo življenje, sam pa je želel spolnjevati božjo voljo.« Bogu je Plečnik zaupal tudi slovo od zemeljskega življenja: »Al verjamete, da me nič več ne veže na ta zeleni svet? Udanost se hočem preseliti. Koder Bog hoče – seve pod pogojem, da k njemu.«

Knjigo o **Plečnikovem duhovnem portretu** avtorice Marije Krebelj lahko kupite v prodajalnah z verskimi knjigami (cena je 9 evrov) ali pa naročite po telefonu **01/360-28-28** ali po e-pošti **narocila@druzina.si**